Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026

Toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Lastensuojelun Keskusliitto

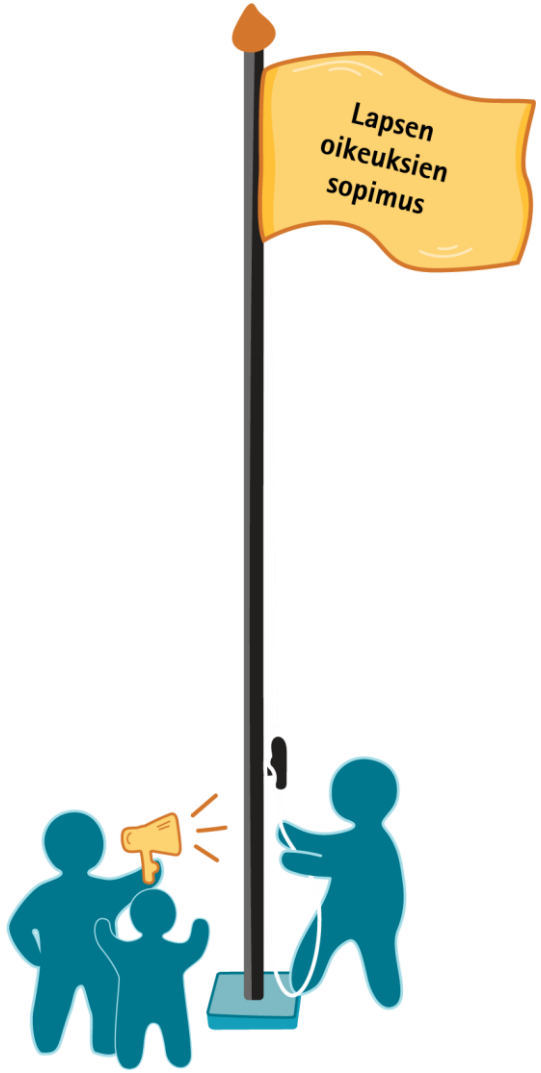
Sivistysvaliokunta,
17.3.2026

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

Suomessa on varsin vähän rakenteita sille, että lapsen oikeuksien toteutumista tarkastellaan parlamentaarisesti ja sisällöllisesti laaja-alaisesti. Lapsiasiavaltuutetun lakisääteinen tehtävä kertomuksen antamisesta eduskunnalle on siksi erittäin tärkeä.

- Kertomuksessa on reflektoitu lainsäädäntöä YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle 2023 antamia suosituksia vasten peilaten. Tarkastelusta käy ilmi, että askelia on otettu myös taaksepäin.
- Pääministeri Orpon hallitus on ottanut sopimusvalvontaelinten suositukset valtioneuvoston käsittelyyn. **Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että tulevien hallitusten on syytä jatkaa ja laajentaa käytäntöä niin, että myös eduskunta käsittelee Suomelle annettuja suosituksia säännöllisesti.**

Huomioita valtuutetun ehdotuksista eduskunnalle

- Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa lapsiasiavaltuutetun ehdotusta lapsen edun periaatteen sisällyttämisestä perustuslain perusoikeussäännöksiin.
  - Merike Helanderin artikkelista käy ilmi, että lapsen edun periaatteen sisällyttäminen erillislakeihin ja esimerkiksi lapsivaikutusten arviointiin liittyvä informaatio-ohjaus ei ole riittävällä tavalla turvannut lapsen oikeutta saada etunsa ensisijaisesti harkituksi päätöksenteossa.
- Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa lastensuojelulain uudistamista kokonaisuutena ja painopisteen siirtämistä pois viimesijaisista palveluista.
  - Lastensuojelun Keskusliiton Mitä kuuluu lastensuojelun avohuolto? – selvityksessä tulee esille, että ammattilaisten mukaan keskeistä lastensuojelun lainsäädännön uudistamisessa olisi varmistaa, että perheet saavat tarpeisiinsa vastaavaa tukea ajoissa, asiakkaita kuullaan ja kohtaamisiin on riittävästi aikaa.

Huomioita koulutuksen tasa-arvosta

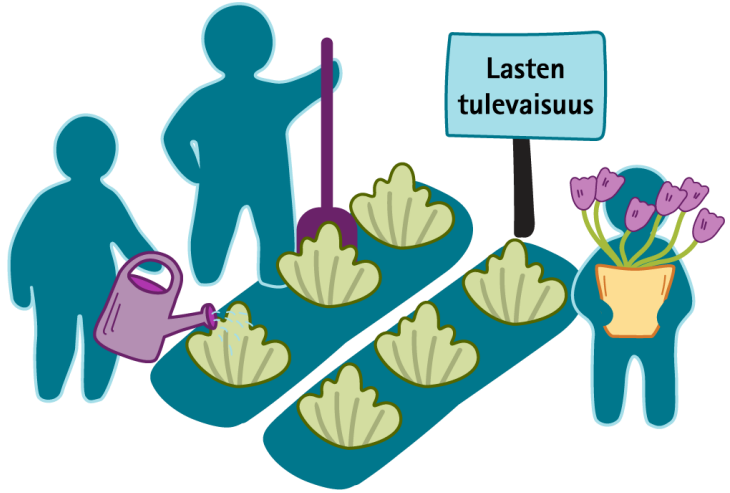
- Koulutuksellisen tasa-arvon ydinajatus on, ettei oppilaiden taustasta johtuvia ryhmien välisiä eroja saisi tulla.
  - Koulutuksen saavutettavuus (fyysinen, taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen) on turvattava.

- Juhani Rautopuron ja Najat Ouakrim-Soivion artikkelista käy ilmi, että oppilaiden väliset erot oppimistuloksissa ovat lisääntyneet ja erityisesti heikosti menestyvien osuus on kasvanut.
  - Vanhempien sosioekonomisen taustan ja koulutuksen yhteys lasten oppimistuloksiin on vahvistunut. 2000-luvun alussa vaikutus oli Suomessa yksi osallistujamaiden pienemmistä, nyt se on OECD-maiden keskitasoa.
  - Vuoden 2022 PISA-tutkimuksessa sosioekonominen tausta selitti matematiikan osaamisen vaihtelusta 12 prosenttia (esim. maahanmuuttajatausta selitti 4 %).

Huomioita koulutuksen tasa-arvosta [2]

- On selvää, että koulu ei pysty ratkaisemaan eriytymiskehitystä yksin.
  - **Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, ettei koulutuksen tasa-arvo voi toteutua, jollei perheiden hyvinvointia vahvisteta laaja-alaisesti, johdonmukaisesti ja yli vaalikausien.**

Lopuksi

- Taloudellisesti vaikeina aikoina on tärkeä muistaa, että myös talouden sopeutuspäätöksissä on lapsen etu harkittava ensisijaisesti (YK:n lapsen oikeuksien sopimus 3 artikla).
  - Vastuullinen taloudenpito on tärkeää tulevien sukupolvien näkökulmasta. Sekä lasten oikeuksien vuoksi että kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi on kuitenkin huolehdittava myös tämän päivän lapsista ja nuorista ja heidän elinoloistaan.
  - YK:n lapsen oikeuksien komitea on kehottanut Suomea välttämään sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin. Lastensuojelun Keskusliitto on erittäin huolissaan siitä, että esimerkiksi työllisyyteen liittyvistä tärkeistä tavoitteista huolimatta niiden saavuttamiseksi valitut keinot lisäävät lapsiköyhyyttä, vaikkei tämä ole ollut tarkoitus.
  - **Keskusliitto katsoo, että lapsiköyhyyden vähentäminen tulee asettaa korkeaksi poliittiseksi prioriteetiksi, jota vasten kaikkia päätöksiä arvioidaan.**